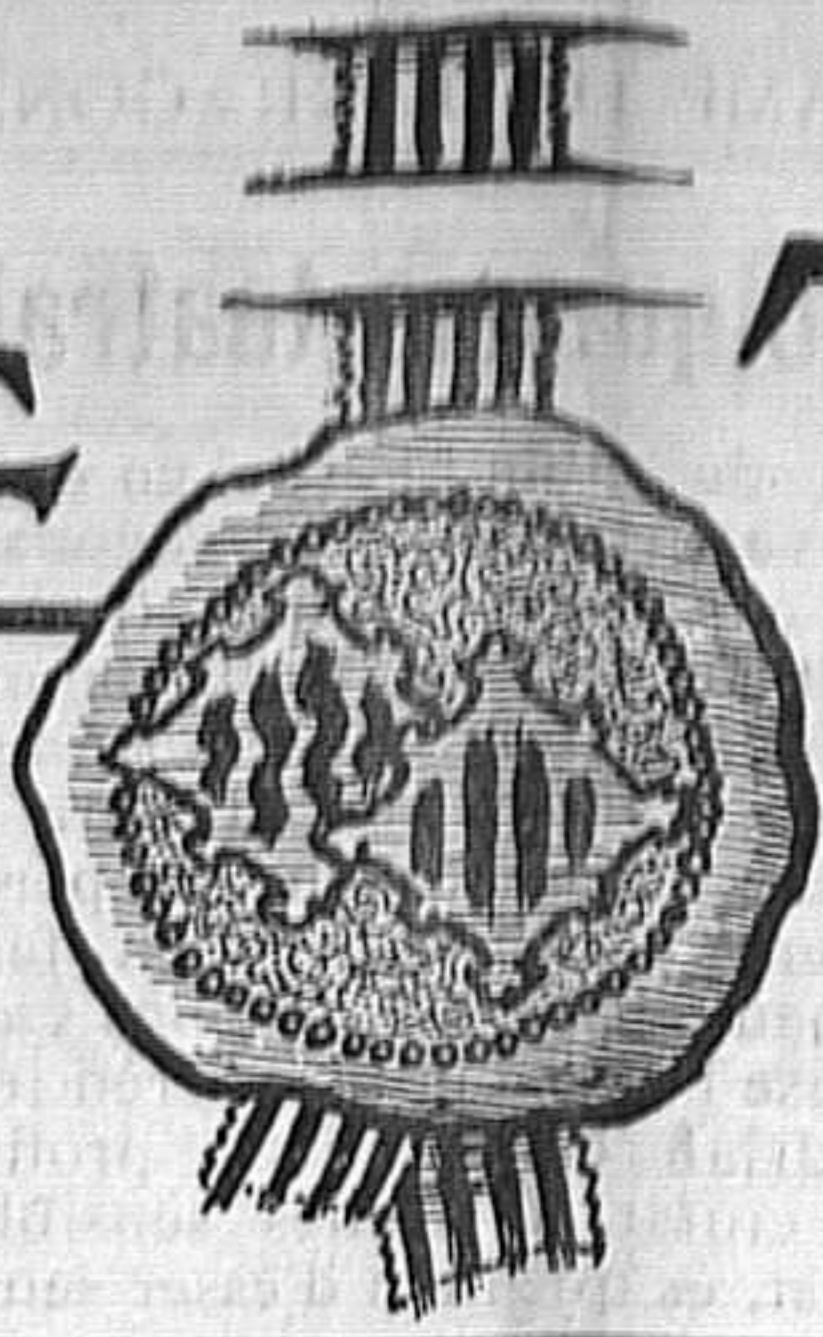

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Anys 3.—Núm. 119.—Diumenge 16 de Novembre de 1902.

LO QUE VOLÈM

«Volèm la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volèm Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi a la organizació interior de nostra terra: volèm que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia's plets y casus: volèm ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forsose presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

LO DE L'ARQUEBISBAT

No sabèm si és per mala fè o per tonteria, que alguns tenen gran interès en esbombar y fer créure que'l catalanisme és una aspiració tan sols de Barcelona, y que tot ho vol pel mellor esbandiment y grandesa de aquesta ciutat, manifestanho ara mateix ab motiu del suposat trasllat de la nostra arxidiocèssis a la capital de Catalunya.

Si això ho diessin genteta d'esperit raquítych y superficial no'n fariam cap cas; però dientho, com nos conecim, gent que per son càrrech y condició haurian d'agrair en gran manera, los esforços fets pel regionalisme català pera protestar d'aquell trasllat, volèm y tenim obligació de parlarne, may sia sinó pera vindicarnos y posar las cosas en son lloch.

Que l'element regionalista de tota Catalunya s'ha posat al costat de nosaltres en la defensa de l'Arquebisbat, és evidentíssim. Lo mateix los diaris de gran circulació com *La Veu de Catalunya* y *La Renaixensa*, com los demés periòdichs de la nostra causa, han estampat en sas planas l'eco de la protesta contra l'arbitrariedad que'ns aménassa, oferintne ensemps sa cooperació completa pera contrarestrar a aquella.

Y encara més; los diputats catalanistas qui són la verdadera y genuina representació de la *major et sanior pars* del poble de Barcelona, en carta atentíssima y afectuosa van dirigirse a la nostra Alcaldia posant a la disposició d'aquesta tota la seva gestió que podian exercir a dins y fora del Parlament, en defensa de l'Arquebisbat.

Podia fer més lo regionalisme català pera la causa de Tarragona? Tènen la paraula's aludits.

Y no podia esdevenir d'altra manera; perque precisament lo regionalisme és la major garantia pera conservar lo que la tradició ha establert y ha consolidat, que per eix motiu ara y sempre será lo mellor puntal pera la conservació de l'Arquebisbat, ja que no té altre objectiu, lo regionalisme, que donar y refermar la vida a las colectivitats segons las sevas energias y naturalesa, deslliurantlas de l'absorció del centralisme que predeix de la naturalesa de las cosas y sols se funda en la lley de govern, d'Estat, que molts cops és tan desacertada com arbitraria.

Y de tal manera és aixís, que'ns atrevim a afirmar que si l'idea de traslladar l'Arquebisbat a Barcelona s'hagués escaygut en èpocas d'ensompiment en las quals l'opinió de Catalunya mirava ab esveradora indiferencia tot lo que tenia caràcter regional, per pesar demunt d'ella la llosa feixuga del centralisme que la feya ajupir sens recordar de sa personalitat y gloriosa historia, la protesta que avuy s'és aixecada no hauria tingut ressó; al contrari, molts, duts per la dèria de l'uniformisme enlluernador, haurian apoyada l'idea alegant la preponderancia de Barcelona demunt de la nostra ciutat.

Però, com hem vist, ha sigut tot al revés: los representants d'aquesta mateixa ciutat n'han protestat aixís com la gran part dels elements regionalistas.

Mercès, donchs, a aquest ideal que se basa en la reivindicació del gloriós passat y modo d'ésser de la nostra Catalunya, la ciutat de Barcelona, que compta ab vida exuberant en tots los rams de l'activitat humana, perque aixís Déu l'ha afavorida ab mil condicions naturals, refusa l'Arquebisbat, que per res necessita, y enamorada de l'esperit regional, peculiar sempre de Catalunya, nos ajuda a vindicar los nostres drets.

Potser s'obstará a tot això que, segons véus autorizadas, hi ha barcelonins qui treballan pera que'l trasllat sia un fet. Nosaltres no ho sabèm; qui té la fermesa pera dirho de sota

ma, citant noms y personas, que la tinga també pera dirho públicament, que alashoras a n'aquells se'ls podrà posar a la picota. Per altra part, uns quants individus may són la voluntat de tot un poble, y aquí sab si aqueixos tals, justament són los defensors del règim centralista que patim?

Y prou per avuy, que si poguessim parlar clar, veuriam que'ls qui bescantan lo catalanisme de barcelonisme en la ditxosa qüestió de l'Arquebisbat, són d'aquells qui tenen molt als llavis y poch al cor, que a totas horas parlan de patriotisme y a la practica boy no'l coneixen. No volèm afegir res més: qui siga imparcial y tinga un xich de senderi, que jutji la conducta del regionalisme català en la qüestió de l'Arquebisbat, que no podrà menys d'estar conforme ab lo que acabem d'exposar.

Més pràctichs

y menys idealistas

Ab lo títol d'*Interessos locals*, venen un dia y altre dia's periòdichs d'aquesta ciutat, dedicant una gran atenció a un sens nombre de projectes, uns en teoria molt bonichs, mes que tenen lo grandíssim inconvenient d'ésser verdaders idealismes, y altres que sols poden portarse a la practica demanant favor y protecció a l'Estat.

Y poca cosa pot demanarseli avuy en dia a l'Estat. L'Hisenda agobiada y sens equilibri, no té pas altra preocupació que reforzar los ingresos, y ab prou feynas si fentho aixís pot portar endavant lo carro, ab las disbauxas características d'una nació que essent pobre, ben pobre, vol rumberjar com a rica.

No és donchs estrany que, al tractar d'aprobarse lo projecte d'ampliació de las Obras del Port, surtin dificultats; lo projecte los hi semblaria bò o dolent, probablement bò; mes lo que ja no'ls hi vé bé, és lo de gastar tants diners com suposa l'execució de l'esmentat projecte.

En lo cas concret de las Obras del Port, és clar que convé que tots hi treballèm de ferm pera conseguir que las obras se fassin, ja que's tracta de alguna cosa de veritable interès pera Tarragona: mes en altres qüestions voldriam pera sempre més veure allunyat lo sistema de no fer res sens demanar la protecció de l'Estat, sistema sols propi de pobles poch masculcs y incapassos de tota iniciativa.

Al govern sols debèm acudirhi en cassos especials; podriam demanarli la justíssima rebaixa de la contribució, denegada ab rahóns que fan pena esmentarlas; la continuació de l'Arquebisbat, perque lo trèure seria la més gran de las befas; l'enllás de las estacions dels ferro-carrils y l'enderrocament de l'Estació del Nort, per no haverhi altres medis de realisarho sens l'apoye oficial. Mes apart d'aquestes qüestions, a que'ns obliga lo règim centralista que patim, ab l'Estat com menys tractes mellor.

Ab intent de mellorar la sort de Tarragona ha demanat la Diputació provincial l'instalació d'una fàbrica de tabachs; consti que no combatèm l'iniciativa, mes no'ns ha sorprès lo resultat. Aquestas gangas no ho són pas pera Catalunya.

Lo progrés de Tarragona no hem de buscarlo ab la protecció oficial, que'l demanar aquesta al govern, nos ha portat sempre gangas de primera. Que ho diguin sinó la Diputació provincial que sigué durant molts anys afavorida ab una «Estació Vitícola y enológica» y l'Ajuntament que disfruta encara avuy los beneficis del Park administratiu mòvil—inmòvil s'hauria de dir—y la may prou alabada comissió Liquidadora de l'Intendencia de Cuba, que'ns costá un rengle de mils pessetas, sense que'ls

rius d'or que'ns havia de portar se vegin fins ara per cap banda. Lo que si s'ovira ja, és nostra profecia de destinar a colomar la casa de la Plasa dels Infants, tan depressa comprada y ab tanta esplendidesa decorada.

Quant més valdria qu'en lloch de gastar sumas quantiosas en los dos morts que representan lo Park Mòvil y la Liquidadora s'haguessin empleat aquets diners en alguna cosa de profit, puig seguint lo sistema castellá, a Tarragona hi ha hagut diners pera tot menys pera lo verdaderament útil, passant fins per la vergonya de veurer allunyat o perdut per sempre un dels més importants centres d'ensenyansa.

En materia d'interessos locals, voldriam veure quelcom de pràctich, deixar de recó'ls idealismes y dedicar tota l'atenció primer a conservar lo que tenim y després a ajudar tota iniciativa local, individual, que tendeix a fer alguna mellora practica, catalana, tarragonina, fugint sempre de l'Estat, que sols pot donarnos plantas exòticas, que encara que carcas, no arrelan bé en aquest país y la més petita ventada las asseca.

La tasca de refer un poble exigeix molta constancia, molta serenitat, molt treball; no pot pas ésser obra d'un dia. Y creyèm que fa més feyna qui pacientment y sens desviarse del camí emprés guanya'l terror pam a pam, que qui esperanho tot de l'Estat pensa qu'en un moment determinat pot convertirse una població empobrida y més o menys decadent, qu'en això encara hi hauria molt que dir,—en una nova Xauxa, gracias al favor oficial de que un dia y altre venen fent gala's cacichs, sens perjudici de que, quan nos veuen embarcats, com succeeix ara ab lo de la Liquidadora, tots busquin treurers la responsabilitat de demunt. Sòrt que's varen fer en aquest trist assumpto tantas tonterias, qui ni allò de «jo no hi era» hi cap, y a l'aproparse'l dia del desengany complet, nos cap quan menys la satisfacció de poder exigir responsabilitat a tots los qui sens protesta acceptaren los elogis.

L'ensenyansa en català

del Catecisme

Que la doctrina deü ensenyarse a Catalunya en català, a Valencia en valenciá, a Castella en castellá, a Portugal en portugués, és cosa de sentit comú y que no volèm escarrarnos en demostrarho. Tan sols direm que de no ferho, se segueixen conseqüencias funestíssimas, entre las quals, potser la pitjor, és l'ignorancia aclaparadora que s'observa d'alguns anys ensá, en la major part del nostre poble, en materias de religió. Perque, la veritat sia dita, los mestres, exceptuantne alguns que may han transigit en assumpto de tanta de conciencia, ensenyan la doctrina en castellá, cappingant lo cervell del noy, qui ab grans esforços s'aprèn uas quantas oracions o pregarias y unas quantas veritats de la nostra Religió, sens entendrelas ni tan sols sapiguerlas expressar, verbalment, bé; resultant, d'una banda, com és natural, qu'al cap d'un parell d'anys de no haverlas repetidas ab alguna frequencia se li desmemorian com si may las hagués sapigudas, y per altra prové un dualisme funest de sentiments que estrefa y destrueix las pocas nocions de doctrina que'l noy ha pres dels llavis de sa bona mare, que per ésser d'aquesta són las que's gravan més al cor y que per això mateix haurian d'ésser consolidadas per l'acció instructora y no destructora del mestre. Per aqueix motiu tots los qui s'han desvetllat per la educació cristiana dels noys, han parat especial esment en que l'ensenyansa de la doctrina, tan a la llar com a l'escola, fos en llengua materna, cosa que ho té manada la mateixa Iglesia en alguns dels seus Conci-

lis, entre ells lo de Trento. Recordem a aquest objecte la notable Pastoral que l'estimat Dr. Morgades va publicar essent bisbe de Barcelona, la qual recomanem la llegeixin tots los qui's dedican a l'ensenyansa de las primeras lletas.

Mes vé'l cas que molts mestres y no mestres vos dirán que la doctrina cristiana a las escolas deü ensenyarse en castellá, perque aquesta llengua és l'oficial, la de l'Estat, y com que'ls mestres depenen d'aquest, d'aquí és que no poden obrar lliurement y han de subjectarse a las imposicions de aquell. Això és lo que s'ha dit molt, y a cop de tan repetirho s'ha fet creurer; però és fals, absolutament fals. Diferents reals ordres han declarat que a las escolas d'Instrucció primaria l'ensenyansa del Catecisme pot ferse en català; y l'article 87 de la lley d'Instrucció Pública del 9 de Setembre de 1857 diu: *La doctrina cristiana s'estudiará per lo Catecisme que senyalí lo Prelat de la Diocèssis.* Y com qu'aquí a Catalunya los Prelats han senyalat llur Catecisme en text català, la conseqüencia és que deü ferse, segons disposició del mateix Estat, en aquesta llengua.

Lo que hi ha, ara, és una altra cosa, y és que l'Estat—aqueix Estat centralista que fa lleys pera que's compleixin al gust y conveniencias dels qui forman las oligarquias—nos envia un Inspector d'escola, qui, a tall de rey absolut, si bé li plau, predica tot lo contrari de lo que dicta la lley.

Parlem aixís per la constant experiencia, y perque ara mateix, aquí a la nostra provincia, hi passa la visita un Inspector qui, segons se véu, vé a *descubrirnos* y vol acabar ab això de qu'en algunas escolas de llogaret ensenyin lo Catecisme en *dialecte*. ¡Pobre home! Nos ha dit, qui ho sab, que no fa sinó omplir de cap als mestres ab amenasas de que farà avinent al Ministre d'Instrucció pública de qu'aquí Catalunya s'está faltant a la lley, ensenyant lo Catecisme en la nostra llengua.

¡Sempre lo mateix! Los funcionarios de l'Estat essent los primers en desconeixer la lley.

Ara sols caldria qu'aquest Inspector tan aixerit, donchs deü serho molt, perque fins nos consta que fa burla d'algunas obras de text per massa *reaccionarias* y vol posar en contradicció a la mateixa Sagrada Escritura, demanés, mogut pel zel a l'integritat de la Patria, un decret al Ministre del seu ram, prohibint lo demunt citat que permet l'ensenyansa del Catecisme en català. Com hi ha mon, en part, nos alegrariam, perque al menys la vexassió fora oberta y franca, y potser alashoras los esperits débils y superficials qu'ara sembla s'accontentan en subjectarse a las imposicions arbitrarias d'aquest Inspector, tal volta sentirian ferit lo seu amor patri, y en comptes d'ésser aquella imposició un mal seria un remey. Molts cops, y boy sempre, aquesta és l'arma més eficas pera desvetllar als ensopits y febles.

Entre tant repetim, y que ho sapigan los mestres de tota Catalunya, que l'ensenyansa del Catecisme deü ferse en català per necessitat, com ho dicta lo sentit comú, y per disposició del mateix govern. Y si aquest nos envia funcionarios que no saben sa obligació, tinguem al menys dignitat y fermesa pera defensar nostra honra y nostres drets.

Y prou per avuy.

M. P.

Los Jochs florals d'enguany

La nostra gran festa dels Jochs Florals s'és celebrada. La ponentada despotica pogué deturarla un dia, valente de medis rastres y baixos; mes sense fugir de la Patria. Quinas fronteras no retallan ni estrenyen per

més que s'ho pensin, los pactes ni las conveniencias políticas; en lo mateix cor de Catalunya, en lo bressol august de la nostra rassa, en un dels estreps d'aquella montanya que com guayta vigilant vetlla'l són dels catalans de l'una y de l'altra banda del Pirinèu, ha trobat amorós refugi y segur racer pera mostrarse ab tota sa grandiositat y bellesa, avergonyint a l'ensemps al pobre Estat, *liberal y democrata*, que havia pretengut encadenarla y anorrearla.

Lo Canigó, l'hermós Canigó, cantat pel més gran dels nostres poetas, tot engalanantse pera bastir novament l'antiga basílica de San Martí, que tornarà a alsarse ben prompte gentil y magestuosa, mercès als patriòtics esforços del venerable Bisbe de Perpinyá Monsenyor de Carselade, ha acullit en son sí al Consistori dels Jochs Florals. Y extremintse de goig, la pell esborronada per l'alegría intensa, los nostres cantaires han pogut alsar sa veu, conmoguent a la hora a totas las comarcas de la Catalunya francesa y de la Catalunya espanyola.

Ha sigut un moment solemne'l barrejar lo recort de temps venturosos ab l'esperansa de dias de gloria pera aquesta Patria Catalana. L'esperit de la rassa, escampat per pactes inhumans y odiosos, s'ha reunit altre volta, espontaniament, sense'l més petit esforç, sense cap d'aquestas gestions hipòcritas que's disfressan enfáticamente ab lo pompós nom de relaciones diplomáticas. Y'ls pobladors de l'una y de l'altra banda del Pirinèu, separats aparentment per espay d'uns quants segles, han demostrat al mon, que són un mateix poble, que són una mateixa rassa, que tenen un sol còs y una sola ànima.

La ressenya de la festa ompliria moltas planas del nostre setmanari, y per això'ns concretarem a donarne un migret extracte, puig que més no'ns permct l'espay de que podèm disposar. Foren aclamats ab entussiasme Monsenyor de Carselade, qui pronunciá un notable y patriòtich discurs; en Francesch Matheu, president del Consistori; en son parlament vehementíssim, escrit en vers, que per separat publicuem; en Joseph M.* Roca, President de l'Unió Catalanista, que feu esclatar a l'hora en crits y en llágrimas d'entussiasme; y en Brossa Sangerman, al llogar sa notable memoria.

La flor natural l'obtingué en Mi-quel Costa y Llabera, ab sa poesia *Creixensa*, que fou llegida pel senyor Picó y Campamar. Y la filla d'aquest, Concepció Picó de Puntí, fou nomenada Reyna de la festa, y ocupá entre grans aplaudiments lo sitial a ella destinat.

També fou en Costa y Llabera qui guanyá l'Englantina, ab lo poema *La deixa del geni grech*. L'autor fou proclamat Mestre en Gay Saber.

La Viola no s'adjudicá. Los demés premis y accésits, foren guanyats pels Srs. Carner, Bori y Fontestá, Ubach y Vinyeta, Rahola, Ruirá, Sala y Bofill y Planas y Font.

Totas las poesias que's llegiren foren xardorosament aplaudidas. A la festa assistiren uns tres mil catalans.

Monsenyor de Carselade, rebé un entussiasia telegrama del Doctor Torres y Bages, Bisbe de Vich, felicitantlo pel gran acte degut a sa iniciativa y confiançli la Bandera del Comte Guifre, que fou portada montanya amunt per un aplech de rossellonesos y victorejada ab entussiasme.

Ha pogut, donchs, ésser aclamada nostra bandera en lo sí de l'antiga Catalunya, però fora d'Espanya, país ahont tot se congria contra la llibertat.

La nostra llengua, esclavitzada al plá, ha sigut senyora a la montanya; y cada dia serán més los que la parlin, y a no gayre tardar no s'obrirá una boca si no és pera reclamar la llibertat y l'autonomia que li calen a Catalunya pera ésser tan gran com se mereix.

J. Caballé y Goyeneche

Rambla St. Joan, 48

Representant de l'antiga CASA SUÑOL

Casa especial en Edredons, Alfombres, Cortinatjes, Tapisseries, Brodats, Puntas Valenciennes y Confeccions.

Últimas creacions en novetats pera senyora

Discurs presidencial

d'en Francesch Mathen, llegit als Jochs Florals celebrats a Sant Martí del Canigó.

EMINENTÍSSIM SENYOR:

EXCELENTÍSSIM SENYOR:

SENYORS:

Quan un arriba al cim d'una pujada per reposar una estona s'hi detura abans de comensar la devallada.

Aixís jo, caminant a l'aventura, al cim de la pujada de ma vida d'un instant de repòs sento fretura.

Y, puig lo Consistori m'hi convidi, abans de comensar ma devallada m'hi esplayaré a tot cor y sense mida.

La cadira és per mí massa enlayrada, lo lloch august, la tasca massa forta... mes ho heu volgut? tinguemhi l'assentada.

Vinch del bell cor de la centuria morta, y allà en lo clarejar de ma infantesa vegí dels Jochs Florals obrir la porta;

m'he assegut a eixa llar cada any encesa, m'he escalfat a aqueix foch, y a horas d'ara la llur vida y miracles m'és palesa.

Me sembla qu'és avuy, que sento encara l'enlluernor de la primera festa, tot just eixint dels brassos de la mare:

la gran Sala de Cent, a la requesta de la llengua materna s'omplena, y un hom alt, esblanquit, de calva testa, gran de còs y de seny, allí parlava per primer cop de patria y poesia;

era en Manel Milà que sermonava. Com Moysés, a son poble que patia d'aixut de patria, obrí aquesta font bona que ja no s'ha estroncat desde aquell dia;

y d'allavors ensà, sona y ressona rejoyent lo català llenguatge que d'aquest sitial n'ha fet sa trona.

Aquí'ns han predicat y dat guiatge tants de mestres y amichs qu'en la carrera de la vida portaren l'aventatge:

En Rubió, que a la gayta forastera tragué sos catalans, y que a bon hora per la nova creuada alsà bandera;

En Balaguer, de veu llampegadora, que tant plorà l'antiga independència, que tant amenaçà a la gent traidora;

En Pons; potsel primer en la gaya ciencia, que cercà en la Montanya Catalana y en la Llar los tresors de nostra herencia;

En Blanch, de fantasia sobirana, lo qui escoltà la Veu de las Ruinas, que l'ignorancia estúpida profana;

En Briz, l'indòmit propulsor, en quinas venas la sanch bullia y foguejava al sol recort de fetas ponentinas;

En Soler exuberant, que trasbalsava costums y historia y ab feconda vena per las grans multituds dramatisava;

y entre aquests y altres més de bona mena que'l sant amor de patria confegia com anellas d'acer d'una cadena,

ab l'ànima vibrant de poesia, despertant consciencias apagadas, obrint als esperits la nova via,

l'Aguiló, de paraulas escalfadas, l'apòstol de la llengua, ab veu ardidada cridantnos al combat per tres vegadas.

En sos cants, en sa prèdica seguida, hi ha'l llevat de la nostra renaixensa, hi té la nostra patria'l dret de vida.

Ell ha afitat aquesta terra extensa, mostrantnos que la llengua es aquí amollona la patria allà hont acaba o bé comensa.

En estrofes de foch nos allissona que'l poble que recobra son llenguatge de son poder recobra la corona.

Nos avisa'l perill del vehinatje y'ns fa senti'l dringar d'una cadena que'l nostre pensament d'è en esclavatje.

Ab sa mirada d'aguila, serena, contra'ls milions de rassa catalana que, inconcients, al jou paran l'esquena;

y s'exclama ab videncia sobre humana: —Cridemhi juss! a aqueixa rassa antiga y s'alsarà altra volta sobirana.—

Què us diré ara? qué vòlto que us diga que'l Mestre no hagi dit? Encara dura, com un rastre de llum sa veu amiga.

Seguimla, don hs, ab petja ben segura. No volguem ser com l'herba malehida que floreix y no grana. Per ventura lo que al cor y al cervell ha tret florida no pot ferho granar, mallanhi al erta, la voluntat, l'empenta de la vida?

Volguemho tots y la granada és certa; ni és curta ni avinent la treballada, però per sòrt la rassa ja's desperta.

La llengua que molts creyan soterrada s'alsa vivent, mes jay! encara anyora la corona real que li han llevada.

Y no li hem de tornar? vergonya f'oral posemhi tots, y la qu'un temps fou Reyna pel nostre esiors tornarà a ser Senyora.

Per vosaltres. Prelats, la mellor feyna: si l'esperit y'l còs suman la vida ab l'unió de l'espasa y de la veyna;

l'ànima d'aquest poble y, d'ella eixida, sa fe, són de natura catalana; si nostra fe no ho fós, fóra mentida.

Cridèu al poble, donchs, per mont y plana la veu de Déu porteuhi dreturera fins al cor, en sa parla casulana;

reculliu en sos temples la preguera tal com raja dels llavis feligresos, sens disfressa, ni moda forastera;

retornèu als altars que li han malmes de sos patrons l'antiga cantadissa, (Sant Galderich anyora sos pagesos,) fins lo nostre llatí a la santa missa li heu de tornar ab tot l'agre de la terra, sense aqueix deix de llepissor postissa;

y creixerà la fe pel plà y la serra, que més floreix la branca y més s'enfila com més l'arrel en lo terror s'aferma.

Batles y regidors, los qui a la vila o a la ciutat sou veu que la defensa, bras que l'ampara y ull que la vigila;

lo primer dret del poble, per naixensa, per rahó natural, és son llenguatge, l'únich que diu tot lo que sent y pensa;

vosaltres que del poble sou l'imatge, arborèu aquest dret com una guia, defensantlo a tot temps y en tot paratje.

féu que a la Casa comunal hi sia de nou mestressa la nadiava parla que encara no ha perdut la senyoria;

en bándols y pregòns féu rumbejarla; y altre cop com a marca possessoria cada cap de carrer té de portarla.

Aixís renusarèu la vostra historia; si nó, viurèu per sempre en la tristesa dels orats que han perduda la memoria.

Poble de Catalunya, ta orfanesa de llibertat bé massa t'ha durada, recobra ja l'herencia que t'han presa: demunt d'aquesta terra esquarterada hi ha quedat un lligam que ningú trenca y encara té la patria agermanada:

és la llengua, eixa llengua pirinenca devallada a la plana y la marina y a l'altra banda de la mar blavenca;

la llengua teva, que ab llevor llatina los segles han pastat, feta a ta imatge, sobrevivent a la payral ruina;

y és més forta que tot: en lo naufragte de la patria, és la post miraculosa que tart o d'hora't tornarà a la platja.

Dúla sempre eixa llengua prodigiosa, dúla sempre en tos llavis com florida de ton cor y ta pensa somniosa;

per no deixarla may, en mort ni en vida, batèjat ab los sants de casa nostra que la moda estrafà ni no'ls oblidia;

tal com alenta honrada en cada sostre trèula al carré, a la lluyta quotidiana, y ab ella'l fruyt de ton treball amostra;

per ensenyas y rètols trèula ufana, que'l menestral y'l mercader y l'artista dongan fe de llur vida catalana;

y acabala d'un cop la visió trista d'una patria vestida a l'estranyera com si patís la lleu d'una conquista.

Y nosaltres, aquells que a la gran xera dels Jochs Florals la pensa hem escalfada, capitans o soldats de la renglera, seguimla aquesta tasca comensada per retornar la llengua abans cativa la corona real que li han llevada.

Ramassèu los titols a l'estiva de sos arxius hont ha jagut somorta, y a la montanya hontj sempre ha sigut viva; pastèmla, foguegèmla, femla forta, llevemli'ls mots d'estranya parladura com empelts morts que'l primer vent s'em-

portarà; refonguemli sa mena antiga y pura dins los gresols novells, y a la riuada, de la vida trempèmla ab má segura.

Y aixís tornarà a ser lo que es estada, que ja la Poesia, la coloma de l'arca, ha vist la terra deslliurada.

Lo poble diu: «Qui llengua te va a Roma» y «veu del poble es veu de Déu», no s'erra; veuèmlhi tots a l'arca del idioma y ab ella un jorn recobrarèu la terra.

Caciquisme teatral

Passa de mida lo que en distints ordres vé succeint a Tarragona: tot vici hi creix, tota mala herba hi arrela, tota iniquitat troba defensors y tot despotisme qu'il sostinga y l'ampari. Terror abonat pera tota mena de maluras, hem de perdre'l temps en una lluita constant, ferma, enverinada, contra personas y cosas que sense l'egoisme que arreu impera, podrian ésser útils y profitosas pera la ciutat. Y lo més sensible, lo més trist, és que hem d'ésser sempre, uns quants, ben comptats per cert, los que venim obligats a sostindre la aquesta lluita, tot mirant ab desespero, com altres, ab més forsa y medis que nosaltres, s'ho miran ab indiferencia, o, lo qu'és pitjor, estan interessats en que la mala llevor fructifiqui y'l mal s'escampi.

Duas societats, com deyam l'altre dia, lo Centre Català y'l Niu Artístich, han tingut de suspendre las funcions del diumenge, y l'Ateneu, pera continuarl'as, se veu obligada á sufrir tota mena d'impertinencias y de denuncias odiosas. Malgrat que això consta a tothom, sembla que ningú s'indigna ni gosa parlarne d'aquesta qüestió importantíssima, y tot lo més, d'una manera vergonyant, surt un periòdich fentnos saber que a San Sebastián també passa lo mateix; com volguentnos dir: resignèu-se que no sou de pitjor condició que'ls altres.

Es lo que podiam esperar del caciquisme tarragoní, estèril pera las grans obras y incapaz de defensar sisquera nostres drets més sagrats.

No som nosaltres dels que'ns resignem y prou provas ne tenim donadas. Per això continuem y continuarem la nostra campanya, fins a conseguir d'una vegada per sempre acabar ab l'abus, o, al menys, que's desenmascarin los que traïdorament y a l'ombra engegan sos trets contra las més distingidas societats tarragoninas y atian a quatre infelissos forasters, desconexedors del terror que trèpitjan, pera que fassin guerra a lo qu'és més estimat pera nosaltres y hauria d'ésser pera tots digne de respecte.

Y ja qu'és hora de parlar, preguntarem pera que se'ns respougi d'una manera o altra: ¿Es cert que s'han rebut eartas de Madrit, senyalant sense deixar lloch a dupte, al principal interessat en lo tancament dels nostres teatres de societat? ¿Es cert que aquest interessat ostenta una representació de lo que figura tenirhi part no despreciable'l poble de Tarragona? ¿Es cert que aquest mateix interessat s'assèu en los banchs d'una corporació y gaudeix certa influencia que li permet, a lo que's veu, treballar en benefici propi?

Esperem que se'ns contesti, encara que no sia més que pera coneixer lo preu a que s'exerceixen certs caciquismes, que fins avuy s'havian atribuït solzament al desitj de figurar y de donarse importancia. Y si a algú li sembla que no parlem prou clar pera que l'interessat se dongui per aludit, que ho diga també, que a nosaltres no'ns dolen prendas y marcarèm las ratllas més fortes pera que'l dibuix no passi desapercbut.

Nos interessa a nosaltres, com creyem ha d'interessar també a l'Ateneu, al Centre Català, al Niu Artístich y a Tarragona tota, coneixer de ahont ve'l mal y qui'l porta. Y'ns interessa a l'ensemps, que aquest mal, ja que existeix, si no pot ferse despareixe, se presenti descarnat y nú, sense rebaxaments ni hipocresias, ab lo valor que ha de donarli la propia convicció del trastorn que ocasiona.

Entretant, y ja que'l *Diario del Comercio* s'ha fet séu nostre article de la setmana passada, ¿no tenen res pera dir en aquest importantíssim assumpto'l *Diario de Tarragona*, *La Opinión de la Prouincia*, *La Avanzada* y *La Justicia*?

Comentarios

La comedia de la crisis

S'obran las Corts. Contra lo que se esperava, ningú aixeca la llebra; lo govern anava passant dias d'allò més tranquils, fins que'n Soriano y Nocedal tiraren de la manta, tirant per terra lo castell de cartas de la situació.

Los ministros se reuneixen pera cambiar impresions y malgrat l'añició que portan a la cartera, acordan presentar tots la dimissió. Ja tenim la tan suspirada crisis, paraula màgica que aixampla'l cor dels que creyentse ab mèrits sobrats pera fer la felicitat de la patria, están encara per mereixer. Gran espectació. Madrit bull. Sagasta

va al Pa'au, presenta las dimissions y li diuhen qu'hi torni demà.

III

Ja som a demà. Sagasta reb novament l'encàrrech de formar situació, y com és del cas, consulta ab los prohoms del partit, com y de quina manera's pot arreglar lo conflicte. Encara que ja's pot suposar, guardaren la més absoluta reserva, y pera enrobustir al nou govern en Sagasta cridà a n'en Romero. *Ciertos eran los toros!* exclamà la gent, que no s'explícava que'l gallaret d'Antequera restés mut tant de temps. Sagasta y Romero prompte estigueren d'acort en qüestió de programa: però quan se arribà a las *bessas*... també s'hi conformà'l del tupé, ab reservas mentals.

IV

Sapiguent en Moret y demés caps de brot del fusionisme que'n Romero exigia duas carteras, la de Governació y un'altra, dotze governs civils, variarias senadurias vitalicias y no sabèm quantas cosas més, posaren lo crit al cel, amenassant d'una *debacle*. Sagasta, que ja devia comptar ab aquest obstacle, cridà a n'en Romero y li digué que ho sentia tant... que per ell tot li estava bé, pero que'ls amichs no ho volian de cap manera... y que triés la cartera que volgués menys la de Governació.

No volguin sapiguer lo que sortí de la boca de'n Romero. Cremat com un cabo de realistas, endressà Sagasta la següent catilinaria.

«Fá temps, D. Práxedes, que'l conech a vostè, però en cambi, vostè no'm coneix a mí.

«Si no estigués en la seva casa li diria otras cosas que de segur lo molestarían, ab tot, lo respecte y consideració que li guardo m'impideix ferho.

«Si vostè ha dit al Rey que disposava del meu concurs, pot vostè dirli demà que no és aixís.

«Ara bé; d'això no'm dongui la culpa a mí sino als seus consellers y a vostè mateix, porque jo no soch com las personas que esperan impacients a veure si cau alguna cartera pera recullirla y'ls hi és fácil pera observar la conducta que'm dol hajan observat ab mí, però jamay qui, com jo, que porto molts anys de política y soch molt dúctil, se doblega d'aytal manera.

«Això ha sigut un timo, en lo qual lo timar resulta vostè, D. Práxedes.

«Per condescendencia vaig assistir a la cita que'l senyor Moret vá donarme a Goberuació, porque tinch bon carácter y desconech la superbia.

«Aqueixa reunió de còncave que vá tenir vostè anit, havia de tenirla abans de dirigirse a mí, jamay después, porque fins resulta capritxós tractar vostè de subjectarme als acorts dels aludits consellers, sobretot quan no he sigut exigent, encara que algú vulga sostenir lo contrari.

«Apa, donchs, D. Práxedes; que vostè segueixi bé. L'hivern se presenta molt crú; procuri cuidarse contra'ls refredats y... fins que'ns tornem a veure.»

V

Després del melodramàtich rompiement d'en Sagasta ab Romero, això que'n diuen espectació arribà al seu grau màxim. Lo paper Silvela guanyà bastants enters, creyentse ja'ls conservadors de la classe de *peixi minutí*, a la vesprá, com diuen a Valencia, de menjar turró; però a darrera hora del divendres acabà la comedia ab la formació d'un ministeri d'altura presidit per en Sagasta, y compost de notables del partit que ja'ns han fet felissos otras vegadas desde'l govern.

Epilech

Una rifada més al país y la seguritat de que serán restablertas las cesantias dels ministres, puig tots aquests senyors que han entrat al ministeri, no voldrán perdre la moma dels mil cinchcents duros mentres visquin. Aquí tots los grans conflictes polítichs acaban aixís: pagant la pubilla.

L'aplech de Sant Salvador

Senyor Director de *La Veu de Catalunya*.

Sant Salvador del Vendrell 10 Novembre de 1902.

Molt senyor meu y distingit amich: Com tots los anys s'ha celebrat avuy la festa de l'hermita, que baix l'invocació de Sant Salvador té aquest barri marítim del Vendrell; però la d'enguany ha resultat extraordinaria, perquè'ls estiuèjadors, com si s'haguessin donat cita, s'han trasladat ab sas familias a aquesta hermosa platja pera celebrar lo felis acabament de la sumaria que va ser causa de l'empresonament de don Jaime Serra, don

Joan Rovira, los germans Marián y Lleó Solá y un servidor de vostè. M'és impossible expressarli las provas d'afecte y de gran consideració, que ab aquest motiu havèm rebut. Era un devassall de germanor y amor patri que feya omplir los ulls de llágrimas. Per la meva part, no agrairé may prou lo que per nosaltres s'ha fet, y no podentho expressar d'altra manera, repetiré lo que a tothom deya; «Benehida sia l'hora de mon empresonament que tants bons amichs m'ha donat y qu'ha portat la llum a mon enteniment, senyalantme lo camí de la veritat». Llástima que això ho deya ab tristesa al veure a ma pobre muller, portada a brasos a saludar al Salvador, demanantli la salut, que bon tròs se li emportà mon empresonament.

Es aquesta l'hora de las confessions. Feya molts anys que, creyent cumplir mon dever, no'm cuidava més que de la familia y del treball. Vintisset anys sense votar, allunyat de tot moviment polítich, mon orgull era dir qu'ignorava lo qu'és «estat de guerra» y «suspensió de garantias», ab lo qual me quedava tan satisfet, com si al dir això hogués posat una *pica en Flandes*.

També solia afegir, ab la mitja rialleta, que pera ser home de bé y pera treballar, no m'havia faltat may llibertat... ¡Quánt cert és allò de que «Déu té un bastó qu'amenassa y no fa remor». Jam'ha fugit la vena que'm cegava, y com que m'avergonyeixo de la meva bestiesa, la confesso, prometent l'esmena. No esperin los egoistas com jo que'ls hi treguin la són de las orellas a garrotadas, y llavoras tindrán a son favor l'expontaneitat de que jo no puch alabarme; a mí m'han portat a l'istil de'ls que no saben que plou, fins que van fets uns xops; me resta sols demanar perdó als nous companys ab promesa de refer lo temps perdut. Los llarchs días de mon cautiveri me donaren temps de reflexionar, y seguint la màxima castellana «del enemigo el consejo», ab vostès me'n vaig ab tot lo cor, ab mas escasas forsas, ab molta voluntat y ab forsa desitj de treballar y seguint lo camí que vostès ab tan gran èxit han emprès.

Ab això he pogut correspondre, ben escassament per cert, a lo molt que he merca; però'l Vendrell y la seva comarca sobreixen de franca noblesa, simpática alegría, bondat inagotable, y aquestas qualitats omplen lo buit que deixa la meva insuficiencia de medis pera correspondre, dientloshi: «penso com vosaltres, estimo lo que vosaltres estimeu, nos uneix un mateix desitj.»

¡Què hermosas que són y plenas de color las nostras festas catalanas! Un solemne ofici, quin celebrant fou lo senyor Arxiprest del Vendrell, cantat per las bonicas y simpáticas senyoretas del Vendrell, ab acompanyament d'armonium. L'hermita plena de flors, ab l'altar ricament arreglat per la Llucia, la bona y estimada hermitana, ab la cooperació de varias senyoras que hi deixaren imprès son bon gust per tothom reconegut. Las típicas grallas fent lo tradicional «lleuant de taula» y acompanyant la distribució del *pá beneit*.

Plens los voltants de l'hermita y las casas de la platja sobreixint de gent jove y alegre; lo ball de la tarde a l'aire lliure, ab encantament de casos; l'extraordinari moviment de carros y tartanas, y tot això sense una nota discordant; tot acompanyat de enhorabonas y estretas de mans y amenisat ab enginyosas frases y acudits de bona lley, donant un magnífich exemple de cordura y sensatesa, del que podran donarne fè'l senyor delegat del Governador de Tarragona, la guardia civil, los carrabiners, los guardas rurals y sobre tot lo senyor Alcalde del Vendrell, qui va honrar ab sa presencia a la barriada que celebrava sa festa patronímica. Cordura y sensatesa tradicional en aquella hermosa comarca, diguin lo que vulguin los seus detractors, que ben satisfets poden quedar de la seva obra. La veritat está ab nosaltres y de tot lo que digué *El Liberal*, ¿qu'è queda? No será pas lo que volian, però la justicia, per tardana que sia, sempre s'obra pas y aquí abans y después s'ha vist lo que és y val la bona gent del Vendrell.

¡Quinas corrents de simpatia s'han establert ab aquesta alegre festa! Cregui, senyor Director, que la llevor ha caigut en terra bona y ben assonada.

De vostè s. s. y amich afectíssim, ANTONI SOLÁ DE MAS.

Donem gracias a nostres enemichs que, com sempre, ab sas etzagalladas han fet florir lo nostre camp ab nous y valiosos defensors de la terra.

Pastillas Morelló

Obran per inhalació dels agents antisséptics, anti-catarrales y anti-asmàtics que's des-
prenen mentres van desfentse per la boca. Curan la **TOS, REFREDATS, BRONQUITIS,**
AUFECH, CATARROS, RONQUERA, ABCESSOS PULMONARS, etc., etc.
Farmacia de l'autor, Porta de l'Angel, 21 y 23 Barcelona

Comissions y Representacions

DE PRODUCTES NACIONALS Y EXTRANJERS

Centre d'Informació Comercial

Sixto Villalba.—TARRAGONA

Un llibre nou

Lo passat dijous, essent objecte de una consideració y d'una deferencia que may agrairèm prou, tinguerem ocasió d'assistir a una vetllada íntima, en la que'l nostre respectable amich don Ferrán de Querol, llegí uns quants fragments triats a l'etzar, d'una interessantíssima novela que acaba d'escriure y que pròperament será publicada.

Los pochos que gaudiren la sort de ésser los primers en saborejar las bellesas de la nova obra del celebrat autor de «Clichés», vam passar sense cap mena d'exageració, moments delitosos d'aquells que's recordan tota la vida. Y és que, realment, en Querol, és ja avuy un escriptor meritíssim, ab personalitat propia y ben definida, profund en lo pensament y correcte y distingit en la forma, que honra a la nostra ciutat y está destinat a ocupar un lloch preminent en la literatura catalana.

No tenim autorisació ni'ns la pendríam pera donar a conèixer l'argument ni sisquera'l títol de la novela; però si qu'hem d'aventurar que la galanura d'istil ab que está escrita és tan remarcable, que l'acció que desenrolla és tan fonament sentida y tan catalana a l'ensem, que las bellesas de llenguatge y las tendresas de sentiment hi són escampadas ab tal profusió, que, en nostra insuficiencia, nos atrevim a assegurar que la publicació del nou llibre d'en Querol, constituirá un veritable succés en lo camp de las lletres.

Tot esperant ab dalit que's dongui á l'estampa aquesta producció tarragonina, remerciem de tot cor al senyor de Querol las inmerescudas atencions que ha volgut guardar ab nosaltres, sos més humils y entusiasmats admiradors.

X.

Sants de la setmana

Diumenge, día 16 de Novembre.—Sts. Rufi y March mr. y la beata Inés de Asís vg.—Dillúns, 17.—Santa Gertrudis vg. y Gregori Taumaturgo.—Dimars, 18.—Sts. Máxim bs. y Barulas mr.—Dimecres, 19.—Sta. Isabel r. d'Hungria vda.—Dijous, 20.—St. Felu de Volsis.—Divendres, 21.—La Presentació de Ntra. Sra.—Disapte, 22.—Sta. Cecilia vg. y mr.
Quaranta horas: continúan a l'Iglesia de Sta. Clara y dimars comensarán a l'Iglesia de Religiosas Descalsas.

NOVAS

Las bonas impresions que consignavam en nostre número anterior respecte a l'estat de salut de nostre benvolgut amich D. Angel Soler, desgraciadament no's confirmaren.

Tots los esforços de la ciencia a la que no's regatejà'l concurs, ni tots los cuidados d'una familia amantíssima tingueren lo més petit éxit, y nostre amich entregá s'ànima a Deu la nit del divendres, deixant en lo major desconsol a sa jove esposa y demés familia.

La mort del Sr. Soler ha sigut sentidíssima per tot Tarragona, que volgué associarse al dol de la familia concurrent representacions de totas las classes socials a l'acte del enterro, que tingué lloch lo dijous.

Nostrá redacció fa present a la familia del Sr. Soler son més sentit pèsam, y los hi desitja la major resignació pera suportar l'infortuni que re-

presenta la mort d'un ser benvolgut en l'edat de la ditxa y quan casi de la vida no n'ha provat encara més que las alegrías.

Ha mort a Barcelona lo Rvt. P. Fiter, de la Companyia de Jesús, persona de gran talent, virtut y cultura, y caracter verament catalá que ha empleat las sevas llums en educar a la nostra joventut.

La pèrdua del P. Fiter, representa una gran desgracia per la Companyia de Jesús y per Catalunya tota, y per això la seva mort ha sigut sentidíssima.

Descansi en pau lo preclar jusuít y que Déu recompensi en l'altra vida'l's seus mèrits y virtuts.

Sembla que per aquesta ciutat, corren certs subjectes que ab la cara ja pagan. Cridem l'atenció de las autoritats, recomanantlosi molta vigilancia.

De nostre confrare *La Cruz*:

«Por diferentes conductos llegan hasta nosotros noticias bastante originales acerca de los procedimientos empleados por el señor inspector de primera enseñanza de esta provincia, D. Eugenio Tejero, en su visita á las escuelas públicas.

Poco amigos de emitir juicios precipitados que tengan que ser rectificadas en todo ó en parte, hemos de limitarnos por hoy á contestar á las varias personas que nos escriben sobre este asunto, que llevamos algunos días fija en él la atención y que pensamos decir cuanto en conciencia nos parezca justo.»

A nosaltres se'ns ha dit que aquest senyor va enviar una memoria á Madrid, que *puede arder en un candil*, com diuen per allá á la seva terra. Aixix que tinguem més datos ja li dirèm quantas fan tretze.

La representació de «La filla del mar» producció de l'eminent Guimerá, que per primera volta se posava a Tarragona, atragué'l passat diumenge a l'Ateneu, nombrosíssima concurrencia.

L'interpretació que obtingué'l drama, fou ben arrodonida, essent premiats tots los autors ab unánims aplaudiments a l'acabar tots los actes.

Una vegada més demostrá la companyia que actúa a l'Ateneu, que és ben mereixedora del favor que'l públich li dispensa, omplint totas las nits l'elegant teatre de nostra primera societat.

Pera avuy s'anuncian duas escullidas funcions que atraurán segurament nombrosa concurrencia.

Ha circulat aquestos dias lo rumor de que nostre benvolgut amich lo distingit advocat D. Joseph Ventosa y Marqués, trasladava sa residencia a Barcelona.

Degudament autorisats tenim lo gust de fer constar que res més lluny de la veritat que'ls esmentats rumors, puig jamay ha passat per l'intenció de l'amich Ventosa semblants propòsits, lo que de veras celebrèm.

Ha sigut denunciat per un article titulat «Las duas banderas», insert en l'edició del dimecres nostre estimat confrare *La Veu de Catalunya*.

Sentim de veras l'ensopçada y desitjèm ne surti en bé.

—Camisas y corbatas alta novetat. Camiseria de Pau Brú, Comte de Rius, 20.

Lo prop-passat dimecres arribá a n'aquesta capital, de retorn de Madrid, S. E. I. lo senyor Arquebisbe, a qui esperavan en l'estació bon nombre de sacerdots, las autoritats civil y militar, una comissió de l'Ajuntament, directores de periódichs locals y representants de la major part de entitats tarragoninas.

Segons manifestacions fetas per nostre Prelat a tots quants l'acompanyaren al Palau episcopal, las impresions que pogué recullir en las altas esferas gubernamentals, no poden pas ser més satisfactorias, ja que segons se desprén de las mateixas, sembla que per ara y tant no gosarán tocar nostre Arquebisbat.

No obstant, aconsellá lo senyor Arquebisbe que's procuri no deixar apagar lo caliu de protesta aixecada per tots los pobles de la diócesis, y altres de fóra d'ella, pera que pugui servir de defensa en cas de que algún día s'intentés semblant aberració.

Nosaltres nos sentim satisfets de poder donar la més coral benvinguda á S. E. I. al mateix temps que'l felicitèm pel bon éxit obtingut en sas gestions.

Avuy tindrán lloch en lo bonich teatre de l'Ateneu, duas magnificas funcions. Per la tarde's posará en escena l'aplaudidíssim drama d'en Guimerá *La filla del mar* y l'aplaudida sarsuela *Chateau Margaux*. Per la nit se representará *Mariana* d'Echegaray y *Amar sin dejarse amar*.

Creuem que hi haurá dos plens.

Lo conegut comerciant y consignatari d'aquesta ciutat, nostre particular amich D. Marián Peres, ha trasladat lo seu despatx al carrer Real, núm. 32, primer.

Anit se representá en la distingida societat «Centre Catalá» l'hermosa sarsuela «Marina» de quina execució parlarèm en lo proper número, puig, no'ns ho permet avuy l'hora en que ha acabat la funció.

Com se veu, lo «Centre» no aclapara en lo més mínim devant de la guerra que se li vé fent, y ans al contrari, adquireix novas forsas pera demostrar lo seu coratge.

Ho celebrèm de tot cor.

Diumenge vinent una nombrosa representació de la Joventut Catalanista anirá a Reus pera tenir lo gust de saludar a sos companys de causa de la vehina ciutat.

Nostre amich lo perruquer D. Jaume Lliteras ha tingut l'atenció de oferirnos son nou domicili y nou establiment de perruqueria al carrer de l'Unió, 6, primer.
Ho agrañim.

Neurastenias. — **Neurostégeno Sugrañes.**

Ab atenta dedicataria hem rebut de son autor D. Raymond Casas Pedrerol lo quadret de costums de Valls intitolat «Los tres de non».

Es una bonica producció que justifica l'éxit que obtingué la nit de son estreno en lo teatre de Valls.

Se troba notablement mellorat de sa dolensa nostre estimadíssim amich D. Tomás Jordá.

Es ab ver gust que donèm aquesta noticia, esperant que prompte poguem comunicar a nostres lectors lo total restabliment de tant benvolgut amich.

Convalecencias. — **Ovi Lelctina Glol.**

G. SERRA Y TRILLA

METGE CIRURGIÁ

ex deixeble de l'eminent Dr. Azua, en malalties de la pell; ex Metge alumne de l'Institut de Alfonso XIII de Bacteriología y Seroterapia

MALALTÍAS DE LA PELL Y MALALTÍAS CRÓNICAS
CONSULTA DE 11 Á 1

COMTE DE RIUS, 20, 2.º.—TARRAGONA.—COMTE DE RIUS, 20, 2.º.

Cansat de provar específichs sense cap resultat, l'únich que m'ha fet surtir espesíssim cabell a la calva més gran que'l meu cap tenia, és lo vegetal «Azgar» del perruquer CASALS.

TIP. DE FRANCESH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

EN VENDA Á PREU MÓDICH

La casa núm. 4 del carrer del Portalet, d'aquesta ciutat.
Informará lo Notari D. Simó Gramunt.

Sant Agustí, 19, 1.º

S'arrendará

o vendrá l'edifici núm. 16 del carrer de la Pau y número 15 de la del General Contreras, ab pago al comptat o a plassos. En dit edifici hi ha cups de bastanta cabuda y dos pous ab aigua abundant reunint dit local condicions pera poderhi instalar cualsevol industria.
Pera tractar dirigirse al mateix interessat, qu'avuy en dia l'ocupa, o bé a don Joseph M.º Pagés, Enginier a Reus.

SVENSKA LLOYD

LINIA DE VAPORS DE LLOYD SUECH DE GOTHEBURG
SERVEY BI-MENSUAL ENTRE TARRAGONA Y'LS PORTS ESCANDINAVS
Lo vapor suech *Italia*, sortirá lo dia 27 de Octubre, admetent, càrrega pera Marsella, Gotemburg, Copenhagen, Estocolm, Cristianí, Bergen, Malmö, Helsingborg, Norrkping, Gefle, Sundswaly Stettin, Danzig, Koeningberg, Libau, Riga y demés ports de Suecia, Noruega, Dinamarca, Alemanya y Russia.
Lo despatxan sos agents Srs. Boada germans.

Ibarra y C.ª de Sevilla

Linia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marin, Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.
Sortirá d'aquest port lo dia 20 Novembre lo vapor **Cabo S. Martín**, son capitá D. Gregori Belaunde, admetent càrrega y passatgers pera'ls ciutats ports.
Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

Companyia Valenciana de Navegació

Linia regular de grans y ràpits vapors

ENTRE
Espanya, França è Italia
Vapors de la Companyia
Sagunto, Alcira, Játiva, Grao, Martos, Cabañal y Denia
Sortidas fixas y setmanals del port de Tarragona, directament pera **Marsella y Génova** los dimars de cada setmana.
Pera **Niza, Porto Marizio, Oneglia y Liorna** los dimars de cada quinzena.
Pera **Valencia, Alacant, Almeria, Málaga, Algeciras, Cadiz y Huelva** los dijous de cada setmana.
Directament pera **Cette** sortidas setmanals tota época del any.
S'admet passatge y càrrega á nolits reduits.
S'admet càrrega ab nolit seguit y coneixement directe pera New-York, Nápolis, Bari, Siracusa, Messina, Catania, Palermo, Cagliari, Venecia, Malta, Triest, Fiume, Odessa, Braila, Galats, Alexandria, Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Singapore, Hong-Kong, ab trasbordo á Génova.

Agenti **D. Antoni Más y March**

Tarragona, Plassa d'Oloraga, 1, Tarragona, Teléfono núm. 34

CAPAS PERA SENYORAS rebudas directament de PARIS y las tan anomenadas dels PIRINEUS

Gran assortit en Colls, Pellerinas, Boas y Manguitos

Casa Joseph Antoni Jové.—Comte de Rius, 15.—TARRAGONA

IMPORTANT: Als compradors d'aquesta casa, se'ls regalarán patrons dels mellors models.

Xarop de hipofosfats CLIMENT

La llegítima marca "SALUD"

Srs. Climent y C.^a—Tortosa.—Molt senyors meus: Lo Nen X. de tres anys, sofria desde més de un any de una escrófulacrónica. Cansat d'usar sens cap resultat quantas Emulsions y reconstituyents se presenten per aquests cassos, vaig ensenjar los Hipofosfats Climent, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la curació completa.—Dr. Sisoniz, Catedràtic de Barcelona.
Srs. Climent y C.^a—Tortosa.—Molt senyors meus: Puch assegurarlos qu'en tots los cassos d'Asthenia presentats a la meua clinica a causa d'afeccions genitals provinents de la falta de fixesa de las viscera abdominals (Enteróptosis) lo Xarop Climent marca SALUD m'ha donat inmillorables resultats.—Dr. Gibert, Especialista en parts y malalties de la dona.
Exigeixis lo llegítim Xarop Climent SALUD, únich aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

Ovi

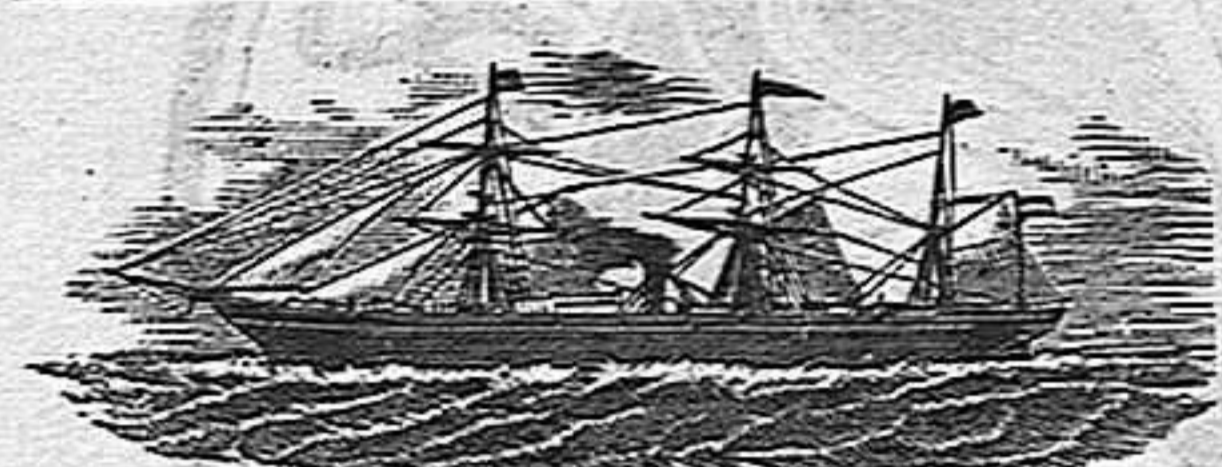
Lecitina

Giol

(Lecitina de rovell d'ou)

Tónich. Reconstituyent

Antineurasténich

Serveys de la Companyia Transatlántica DE BARCELONA

Línies de Cuba y Méjich.—SERVEY DEL NORT.—Lo dia 19 de Novembre sortirà de Santander y'l 20 de Coruña, lo vapor **Cataluña**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera litorals de Cuba y pera Costafirme y Pacífich, ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia, y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, també ab trasbord a Habana.

SERVEY DEL MEDITERRANI.—Lo dia 26 de Novembre sortirà de Barcelona, y'l 30 de Cadiz, lo vapor **Manuel Calvo** directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units y litorals de Cuba. També s'admet passatge y carga pera Puerto Plata, ab trasbord a Habana.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Novembre sortirà de Barcelona y lo dia 15 de Cadiz, lo vapor **Montserrat**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combina pel ferro-carril de Panamá ab las companyias de navegació del Pacífich pera quals ports admet passatge y càrrega ab billetes y coneixements directes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge y càrrega pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris, ab trasbord a Habana.

Línia de Filipinas.—Lo dia 8 de Novembre sortirà de Barcelona, havent fet las escalas intermitjas, lo vapor **Alicante**, directament pera Port-Said, Suez, Aden, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa oriental de Africa, de la India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 2 de Novembre sortirà de Barcelona, l'3 de Valencia, l'5 de Málaga y'l 7 de Cadiz, lo vapor **Reina M. Cristina**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires. Admet passatge y carga pera Rio Janeiro, Santos, Punta Arenas, (Chile), Coronel y Valparaiso, ab trasbord a Cadiz al vapor de la Línia del Brasil.

Línia de Canarias.—Lo 17 de Novembre sortirà de Barcelona y'l 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cadiz, lo vapor **M. L. Villaverde** directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas y Santa Cruz de Tenerife, y Santa Cruz de la Palma, retornant a Barcelona per Santa Cruz de Tenerife, Cádiz, Málaga (facultativa), Alacant, y Valencia.

Línia de Fernando Póo.—El dia 25 de Novembre sortirà de Barcelona, y el 30 de Cadiz, lo vapor **S. Francisco** pera Fernando Póo, ab escalas en Casablanca, Mazagán y altres ports de la Costa occidental d'África y Golf de Guinea.

Línia de Tanager.—Sortidas de Cádiz: dilluns, dimecres y divendres.

Sortidas de Tanager: dimars, dijous y dissabtes.
Pera més informes dirigir-se a son agent **D. Emili Borrás**

Elixir á la Ingluvina GIOL

Es lo millor remey pera la prompte y segura curació de totas las malalties del

VENTRELL

per crónicas que sían, regularisant son funcionament y reforçant los debilitats.

De venta en totas las Farmacias y en casa son autor, **Passeig de Gracia, 4, Barcelona.**

Farmacia Plana

al costat de la antiga **CASA FIGUERAS** REAL, 6.—TARRAGONA

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complet assortit de medicació pera curas antisépticas.—Especialitats nacionals y extrangeras.

Ayguas minero-medicinals TARRAGONA

Academia Duarte

Carrer de la Palma, 2.—TARRAGONA

Se donan conferencias de tots los cursos de las Facultats de Dr. t y Ciencias socials y Filosofía y Lletres, comprenent en aquesta darrera las seccions corresponents a las tres llicenciaturas.

Lo curs, com en anys anteriors, comensarà'l dia 1.er d'Octubre, com aixís ho disposa l'art. 3.er del Reglament.

S'admeten alumnes interns y externs. L'Academia compta ab suficient nombre de professors titulars pera cada secció.

Pera informes al Director **D. Francesch Duarte**, advocat, beneficiat de la S. I. Metropolitana.

CERVESA

de primera qualitat, se serveix á prèus reduhuts en l'acreditat establiment

LA BATERIA

Rambra St. Joan, núm. 39

Gran assortit de vins y licors de totas classes, marcas de primera y prèus econòmichs.

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real 6, cantonada Rebolledo 20

En aquesta casa trobará la industria, la agricultura y las arts, un complet surtit de drogas, sulfat y primeras materias pera abonos ab riquesa garantida y de importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sofre FLORESTILLA de la millor marca TARRAGONA

Gabinet de malalties dels ulls

DE **Eduard Tello**

METJE OCULISTA

Ex-intern, per oposició de la Facultad de Medicina.—Ajudant de l'oculista **Dr. Rios**.

Horas de consulta: De 11 á 1 y de 4 á 6.—Gratis als pobres.

Compte de Rius, 11, pral.

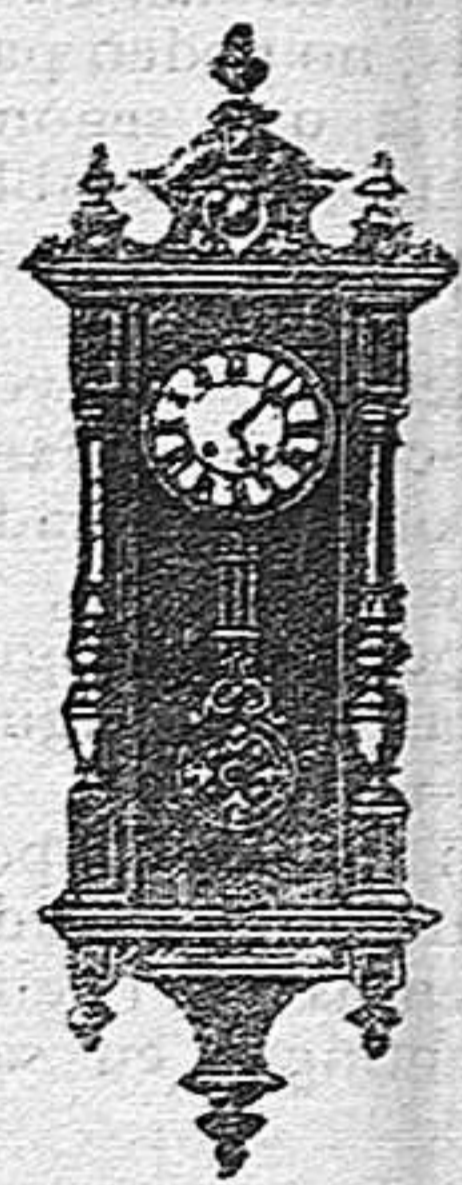
Lo Dr. J. Jordán

DENTISTA

Té l'honor d'oferir á sos nombrosos clients y al públich en general, lo **Gabinet Odontològich** que ab los millors avensos de la Odontologia moderna ha establert á

Barcelona, Passeig de Gracia, 4, 1.er (cantonada al carrer de Caspe, junt als teatres Tivoli y Novetats) y fentlos aixís mateix avinent que **opera tots los dilluns á REUS** en sa antiga clinica dental

Plaza de Prim, núm. 2, primer pis
DE LAS 9 DEL MATÍ Á LAS 5 DE LA TARDE.

RELOTGERIA

DE **F. RIGAU**

Baixada de Misericordia, 14 TARRAGONA

Gran assortit de rellotges de totas classes y preus. Taller de composturas.

CLÍNICA DENTAL

DE **D. FULGENCI AGUSTÍ ALEU**

PROFESSOR-DENTISTA

Unió, 44, pral.—TARRAGONA

Curació prompta de las malalties de la boca y dents. Extraccions sense dolor. Orificacions, empastaments y tota classe de obturacions.

Construcció de dents, dentaduras y aparells de totas classes y empleo de tots los anestessichs coneguts.

Gran fabrica de braguers

34, Unió, 34

Hernadios (TRENCHES)

Aquest establiment compta ab los avensos més moderns y práctichs que la ciencia requereix pera la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopèdichs.

Especialitat en lo braguer Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trenaduras.

Grans existencias en braguers de goma pera la curació radical de las trenaduras congénitas y adquiridas de l'infancia y tot lo concernent á Cirurgia y a Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metjes que han tingut ocasió de conèixerla, tant per los generos de son catàlech com per los prèus reduhuts.

PERE MONTSERRAT, Unió, 34.—TARRAGONA

La veritable propaganda

és farà usant tots los catalans l'inmillorable **Paper de fumar CATALUNYA.**

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció á las necessitats de la planta y terra á que deuen destinarse.

Despullas, tercerilla etz., grans llegums etz.

COMISIONS Y REPRESENTACIONS

QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4.—TARRAGONA

EMULSIÓ NADAL

Unica que conté'l 80 per 100 d'oli pur de fetge de bacallá

Aprobada y recomenada per las Academias de Metjes y Apotecaris

LA MELLOR:

LA MÉS AGRADABLE

Aygua naf SERRA

Aquesta triple aygua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma está elaborada ab la tendre, fresca y escullida del taronger agre y's vend en botellas de 1/4 de litre al prèu d'una pesseta.
A ongrós importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra.—Reus
A la menuda: Farmacia del Centro.—Tarragona.—Demana AYGUA NAF SERRA

La Joya del Centre Establiment de begudas

DE

JOSEPH RIOLA

Tarragona.—22, RAMBLA DE SANT JOAN, 22.—Tarragona

TEMPORADA D'ISTIU

Espumosos refreschs de taronja, plátano, vainilla, llimó, maduixa, etz., á 10 cént.
Cervesa fresca **Moritz**, rebuda diariament de la fabrica.
Horxatas y xarops fins, nectars y demés begudas del temps.
Dipòsit de gel.—Vins y licors de las més acreditadas marcas á prèus econòmichs.
Se serveix á domicili.

Joan Ruiz y Porta

Procurador

Méndez Núñez, 16, 2.ª—TARRAGONA

EXCELCER

En Llanas ven uns paraigues de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bò, que resisteix tota proba al devall d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos ab uns pintats tan rebòns, que ni **Rafael** ni **Murillo** los podrián fer mello, apòsosit per regalós; causan gran admiració.

Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastons, parassols de totas menas que són mol, barato y bons.

Mellor dit: no ya cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

Negoci lucratiu

Venda de varias participacions, de la societat tarragonina Pedrol y Companyia, domiciliada en aquesta ciutat y dedicada á l'extracció de materias fecals, pel sistema «INODORO».

Daran rahó á l'Administració d'aquest setmanari.

Fábrica de sabó

DE

Miquel Melendres

Sabó desde 0.20 ptas., 0.22 y hasta 0.38 la lliura.

Se serveix á domicili.
Vilamitjana, 9, (Plá de la Seu, devant la porta de Sta. Tecla).

FUSTERIA

En aquest antic y acreditat taller se construeix tot lo referent al ram de fusteria, lo mateix en quant á obras, que'n treballs artístich-decoratius y de lujo.

11, MENDEZ NUÑEZ, 11,

Centre d'Instrucció Musical

de Tarragona

EN LO

SALÓ AYNÉ

Queda oberta la matrícula pera l'ingrés a las classes de Solfeig, Teoria de la música, Piano y Instruments d'arch.

Lo dia 1.er del próxim Octubre quedarà obert lo curs de 1902 á 1903.

Horas de classe

Senyoretas: de 5 á 7 de la tarde.

Noys: de 6 á 8 de la nit.

Unió-36. Tarragona

Horas de classe.—PINTURA.—Classe pera noys: De set á dos quarts de nou del matí.

Classe pera senyoretas.—De dos quarts de duas á las tres de la tarde.

DIBUIX.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.

Pera noys: De set á dos quarts de nou del vespre.

GABINET Y CLÍNICA DENTAL

DE

A. PONS ICART

SAN AGUSTI, NUM. 24, PIS SEGON, TARRAGONA

Tractament especial de las malalties de las dents y genivas.
Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor.

Especialitat en emplastes, emplomaduras y orificacions.

Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de totas classes.

MAQUINARIA

agrícola, industrial y vinícola

Complet assortit en ferreteria

MARCELÍ VICENS

APODACA, 27, TARRAGONA

Unich representant en aquesta provincia de l'important casa de Barcelona, Srs. Ignaci Sanpere y C.^a, constructors d'aradas y bògits pera ondas llauradas y demés màquines agricolas.

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Rambra St. Joan, 50, 1.^a

Tarragona, trimestre..... 1 pesseta
Fora..... 1 »
Extranger..... 2 »
Número d'avuy..... 10 cént.

Anuncis a prèus reduhuts